

DOKTORENS BORD

GENERATION CARBON

Tab, godhed og ungdomsaktivisme i Norges olie hovedstad

ANDY LAUTRUP

Hvordan er det at være klimaaktivist, når ens forældre arbejder i olieindustrien, og når det sted, man er vokset op, er bygget på de muligheder og den velstand, olien har ført med sig? Sådan et sted er Norges olie hovedstad Stavanger. I min ph.d.-afhandling undersøger jeg, hvilke perspektiver og nuancer på klimaaktivisme og udfasning af olie og gas der gemmer sig i Stavangers nærhed til og afhængighed af olien. I denne tekst vil jeg fokusere på klimaaktivisme i konteksten af tab og udelade mine pointer og argumenter om, at udfasning af olie og gas i Norge er præget af godhed som centralt element i selvforståelsen i den nordiske velfærdsstatskontekst.

På baggrund af ni måneders etnografisk feltarbejde gennem både fysisk og online tilstedeværelse argumenterer jeg for, at Stavangers olie gennemsyrede sociale miljø skaber en *impliceret og omsorgsfuld* aktivisme. Denne aktivisme insisterer på at vise omsorg i og bevare relationen til sit lokalmiljø på trods af radikal uenighed om den norske olieindustri's fremtid. Den implicerede og omsorgsfulde aktivisme arbejder ud fra en bestemt idé om, hvordan man skaber forandring: at fremtiden kan tilbagerulles til en mindre katastrofal form, ved at aktivisterne udviser omsorg for deres sociale relationer i nuet. Det kalder jeg, at fremtiden kan blive *refigureret*.

For at mit argument skal give mening, vil jeg fortælle lidt om, hvad Stavanger er for et sted.

Stavangers olie gennemsyrede sociale miljø

„Alle dem, som har forældre, der arbejder med olie, ræk hånden op,“ sagde den unge debattør, mens han kiggede ud over et publikum bestående af gymnasieelever til en skoledebat i Stavanger om olieindustriens fremtid. Omkring to

tredjedele af eleverne rakte en hånd i vejret. „Alle jeres forældre kommer til at miste deres arbejde, hvis vi stopper med olien for hurtigt,“ sagde debattøren til lokalet af løftede hænder.

Flere af de unge norske klimaaktivister, der bidrog til min ph.d.-forskning, var blandt dem, der rakte hånden op. De ønsker ikke, at deres forældre skal miste deres arbejde, men de kæmper for en hastig udfasning af olieindustrien på grund af oliens enorme klimaaftryk. De er drevet af overbevisningen om, at det ikke bare er deres forældres arbejde, men fremtiden i sig selv, der er på spil på grund af klimakrisen. Et godt eksempel er aktivisternes overvejelser om, at det ikke giver mening at få børn, fordi der ikke vil være et ordentligt sted for dem at vokse op.

Stavanger har 145.000 indbyggere og ligger i det sydvestlige Norge. Byen har været Norges olie hovedstad siden olieindustriens begyndelse i Norge for ca. 50 år siden. Olien har øget den sociale mobilitet og har gjort indbyggerne velstående. Stavangers velstand er central for den spænding, der præger de unge klimaaktivister i byen: spændingen mellem det privilegerede liv, som olien muliggør, og deres stræben efter forandring, der kan sikre et beboeligt klima for dem selv og fremtidige generationer.

Generation carbon

Stavangers unge klimaaktivister oplever et behov for at forholde sig på nye måder til olien og den velstand, den bringer deres land og lokalsamfund. For dem er olien ikke længere bare olie, men også den CO₂ og de såkaldte carbonemissioner, den resulterer i. Fordi den generation af unge, jeg arbejder med, ser carbonemissioner som en af deres vigtigste definerende udfordringer, kalder jeg dem „generation carbon“. Ved at sætte „generation“ sammen med „carbon“ skaber jeg et begreb, der beskriver det komplekse i at vokse op i et samfund præget af et dobbelt tab: at det på den ene side er muliggjort af fossile brændstoffer og på den anden side er mærket af klimakrisen.

En impliceret og omsorgsfuld aktivisme

For at forstå aktivisterne i Stavanger bedre sammenligner jeg deres ideer og praksisser med den antropologiske litteratur om aktivisme i det globale nord. I denne litteratur karakteriseres aktivisme ofte ved, at aktivisterne stiller sig uden for og i opposition til det, de vil forandre. Stavangeraktivisternes aktivisme er anderledes. Den udspiller sig fra indersiden, ikke ydersiden, af det, der må forandres, og handler om at navigere i paradokserne ved at være indfiltret i og afhængig af olie. Deres aktivisme anerkender og arbejder med udgangspunkt i,

at de er impliceret i det, de synes er galt med verden. Derfor spiller omsorg for deres forældre og lokalmiljø en stor rolle i deres aktivistiske strategier. For eksempel er der ingen af dem, der bebrejder deres forældre, at de arbejder i olieindustrien. Det springende punkt er her, at for Stavangers unge klimaaktivister er potentialet for forandring bundet op på deres insistens på at forblive i relation til deres olie-gennemsyrede lokalmiljø.

At refigurere fremtiden

Afhandlingen bidrager til akademiske forståelser af aktivisme i det globale nord ved at tilføje „refigurering“ som en ny konceptualisering af forholdet mellem aktivisme og fremtiden. Begrebet refigurering vokser ud af min observation, at i Stavanger oplever aktivisterne information om klimaforandringerne følelsesmæssigt i deres kroppe. For eksempel beskrev flere af aktivisterne det som en „ækel følelse i kroppen“ at læse om smeltende indlandsis. Sådanne kropslige fornemmelser gør en katastrofalt klimaforandret fremtid tilstedeværende som et tab i nuet. Gennem deres omsorgsfulde og implicerede aktivisme forsøger stavangeraktivisterne at agere på dette både foregribende og tilstedeværende tab ud fra et ønske om at bringe fremtiden tilbage til en form, hvor en katastrofe kan blive undgået eller formindsket.

Refigurering er mit bud på en teoretisering over aktivistisk forandringsarbejde i kontekst af klimakrisen, hvor fremtiden ikke kan tages for givet som et bagtæppe for det sociale liv, fordi det er fremtiden i sig selv, der er i fare.

Bybilledet i Stavanger er præget af byens store udvikling siden den norske olieindustri begyndelse for ca. 50 år siden. Nyere bygninger i glas, beton og stål troner bag de gamle, hvide træhuse som et billede på den øgede sociale mobilitet og velstand. (Foto taget af forfatteren).

Note

Forsvar 19. december 2022. Technologies in Practice-forskningsgruppen, IT-Universitetet, København.